

Beleidskader FDW 3^e call

1. INLEIDING

Met het Fonds Duurzaam Water (FDW) van het Ministerie van Buitenlandse Zaken wordt een bijdrage geleverd aan de uitvoering van de agenda voor hulp, handel en investeringen van het huidige kabinet ('Wat de wereld verdient', april 2013). Problemen op het gebied van waterveiligheid en waterzekerheid zijn complex van aard en er is vaak sprake van verschillende belangen. Hierdoor kunnen deze problemen veelal niet door één partij worden opgelost of oplossingen niet door één partij gefinancierd worden. Daarom stimuleert het Fonds Duurzaam Water het aangaan van Publiek Private Partnerschappen (PPP's). Door in partnerschap te werken en gebruik te maken van de toegevoegde waarde van overheden, bedrijven, NGO's en kennisinstellingen kunnen innovatieve en duurzame oplossingen gevonden worden voor water gerelateerde problemen. Het instrument partnerschappen is ook erg geschikt voor ontwikkelingslanden waar de institutionele omgeving en de publieke dienstverlening door de samenwerking met sterke partners een grote impuls gegeven kan worden. Daarnaast bieden de partnerschappen kansen voor de Nederlandse watersector.

In 2012 en 2014 zijn twee eerdere openstellingen geweest van FDW. De belangstelling voor het programma vanuit de sector is groot. De gezamenlijke ambitie van BZ en RVO.nl is om een verdere uitrol van de PPP programma's mogelijk te maken en het programma te verbeteren. Hierbij wordt rekening gehouden met de feedback uit de sector en met de bevindingen van de in 2015 uitgevoerde Mid Term Review (MTR). De opzet van de derde call (zie de beleidsregels FDW, gepubliceerd in de Staatscourant (Staatscourant 2016, Nr 44953) en het beleidskader) moet leiden tot:

- Partnerschappen met projecten die een sterkere sectorale impact zullen hebben.
- Projecten die sterker bijdragen aan beleidsthema's: duurzaamheid (incl. klimaat), inclusiviteit van kwetsbare groepen en economische verzelfstandiging van vrouwen.
- Projecten met kansen voor het bedrijfsleven om op het snijvlak van het publieke en private domein te opereren.
- Een meer gebalanceerde projecten portefeuille ten aanzien van de FDW thema's.

2. DOELSTELLINGEN

Het doel van het FDW programma is: 'Bijdragen aan inclusieve, groene groei door het verbeteren van waterzekerheid en waterveiligheid in ontwikkelingslanden, via publiek private partnerschappen (PPP's)'.

Aan deze doelstelling wordt via drie thema's bijgedragen:

1. Duurzame toegang tot schoon drinkwater en sanitatie (inclusief afval);
2. Efficiënt watergebruik met name in de landbouw;
3. Verbeterd stroomgebied beheer en veilige delta's.

Integratie van de verschillende thema's is mogelijk en kan zelfs bijdragen aan het verhogen van de duurzaamheid van de activiteiten.

Uitgangspunt van het programma is dat het zich richt op kansen en knelpunten die enkel door inzet van publiek private partnerschappen succesvol opgepakt kunnen worden. Het gaat dan om kansen en problemen die de individuele partij overstijgen en zich bevinden op het snijvlak van het publieke en private domein.

Gezien de te adresseren thema's en het werken in partnerschap tussen publieke en private partijen kan de doelstelling bereikt worden via interventies die zich richten op randvoorwaardelijke zaken (waar FDW bijvoorbeeld institutionele capaciteitsversterking ondersteunt) en/of verdienmodellen (waarbij FDW

ondersteunt waar de markt het laat afweten of risico's te groot zijn). Een combinatie van deze twee typen interventies is ook mogelijk. Voor beide typen interventies moet duidelijk zijn dat er een meerwaarde is van de samenwerking van publieke en private sector in een PPP.

3. DOELGROEP

De doelgroep van het FDW programma valt uiteen in twee hoofdgroepen: de beleidsdoelgroep en de programmadoelgroep.

De beleidsdoelgroep zijn de begunstigden van de met FDW-gelden ondersteunde projecten en activiteiten. Hiertoe behoren huishoudens, kleinschalige boeren en vissers, lokaal MKB en tot op zekere hoogte de lokale overheid. Ook kwetsbare groepen zoals de allerarmsten, vrouwen en meisjes of bijvoorbeeld etnische groepen maken deel uit van de beleidsdoelgroep. Alle via het FDW programma ondersteunde activiteiten dienen bij te dragen aan het verbeteren van de levensomstandigheden van de beleidsdoelgroep. Hierbij staat het FDW programma open voor activiteiten die plaatsvinden in 64 landen, waarbij er voorkeur is voor projecten in landen waar er bilaterale waterprogramma's zijn (zie beleidsregels FDW, gepubliceerd in de Staatscourant 2016, Nr 44953).

De programmadoelgroep is de doelgroep die ondersteuning vanuit het FDW programma kan aanvragen. Dit zijn PPP's bestaande uit ten minste 1 publieke partij uit het doelland, 1 bedrijf en 1 NGO, eventueel aangevuld met een kennisinstelling. Ook geldt dat ten minste 1 van de partners uit Nederland komt.

4. BELEIDSUITGANGSPUNTEN

Vanuit het beleidskader wordt gezocht naar initiatieven die substantieel bijdragen aan een systeemdoorbraak. Hiervoor is noodzakelijk dat resultaten opschaalbaar zijn of een sectorale impact hebben en er aandacht is voor enabling environment en verdienmodellen gericht op de allerarmsten.

Beleidsuitgangspunten duurzaamheid en gender staan centraal. De mate waarin, en de manier waarop deze aspecten worden geïntegreerd is afhankelijk van de context. De voorkeur zal uitgaan naar initiatieven waarin deze aspecten een belangrijke rol spelen. De beleidsuitgangspunten zijn:

ONTWIKKELINGSFOCUS:

Initiatieven moeten bijdragen aan:

- inclusieve groene groei door het verbeteren van waterzekerheid en waterveiligheid in ontwikkelingslanden;
- het verbeteren van de levensomstandigheden van kwetsbare groepen, waaronder de allerarmsten;
- het integreren van het thema gender, bij voorkeur door vrouwen te betrekken bij besluitvorming, planning en uitvoering, bijvoorbeeld door ze in te zetten als change agents en activiteiten die bijdragen aan de sociale en economische empowerment van vrouwen of de randvoorwaarden hiervoor.

Keuze van initiatieven die bijdragen aan gender en equity moeten gebaseerd zijn op een gedegen gender en equity analyse.

Initiatieven dienen additioneel te zijn, dus zonder ondersteuning (subsidie en opdrachten) zal een project niet gerealiseerd kunnen worden.

DUURZAAMHEID:

Het gaat uitsluitend om interventies die tot een duurzaam resultaat leiden. Voor de invulling van het begrip duurzaam wordt gebruik gemaakt van het FIETS model waarbij onderscheid wordt gemaakt in duurzaamheid op Financieel, Institutioneel, Ecologisch (milieu en klimaat), Technisch en Sociaal vlak.

- Waar er sprake is van een verdienmodel moet dit gebaseerd zijn op een goede analyse (incl. willingness to pay). Het moet ook duidelijk zijn hoe het verdienmodel functioneert met kwetsbare groepen (zoals de allerarmsten) als (deel van de) markt of doelgroep.
- Van initiatieven wordt verwacht dat ze een positieve bijdrage levert aan efficiënt gebruik van schaarse natuurlijke hulpbronnen, het terugdringen van afvalstromen, het behoud van ecosystemen, het helpen terugdringen van klimaatverandering (mitigatie) of het versterken van de weerbaarheid tegen de gevolgen van klimaatverandering (adaptatie).
- Integrale aandacht voor waterbeheer aspecten van de beoogde interventies is noodzakelijk om duurzaamheid te waarborgen. Een goede analyse van de impact van het project op de (natuurlijke) omgeving is hiervoor essentieel.
- Vanuit het oogpunt van duurzaamheid is het van belang dat ondersteuning gebaseerd is op lokale vraag. Het betrekken van lokale belanghebbenden en de doelgroep is daarbij van groot belang.
- Om kansen op systeemdoorbraak te verhogen kan complementariteit van het project met de bilaterale waterprogramma's van toegevoegde waarde zijn.
- Interventies moeten te allen tijde voldoen aan de regels met betrekking tot Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (zie OESO richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen, versie 2011¹).

PARTNERSCHAPPEN:

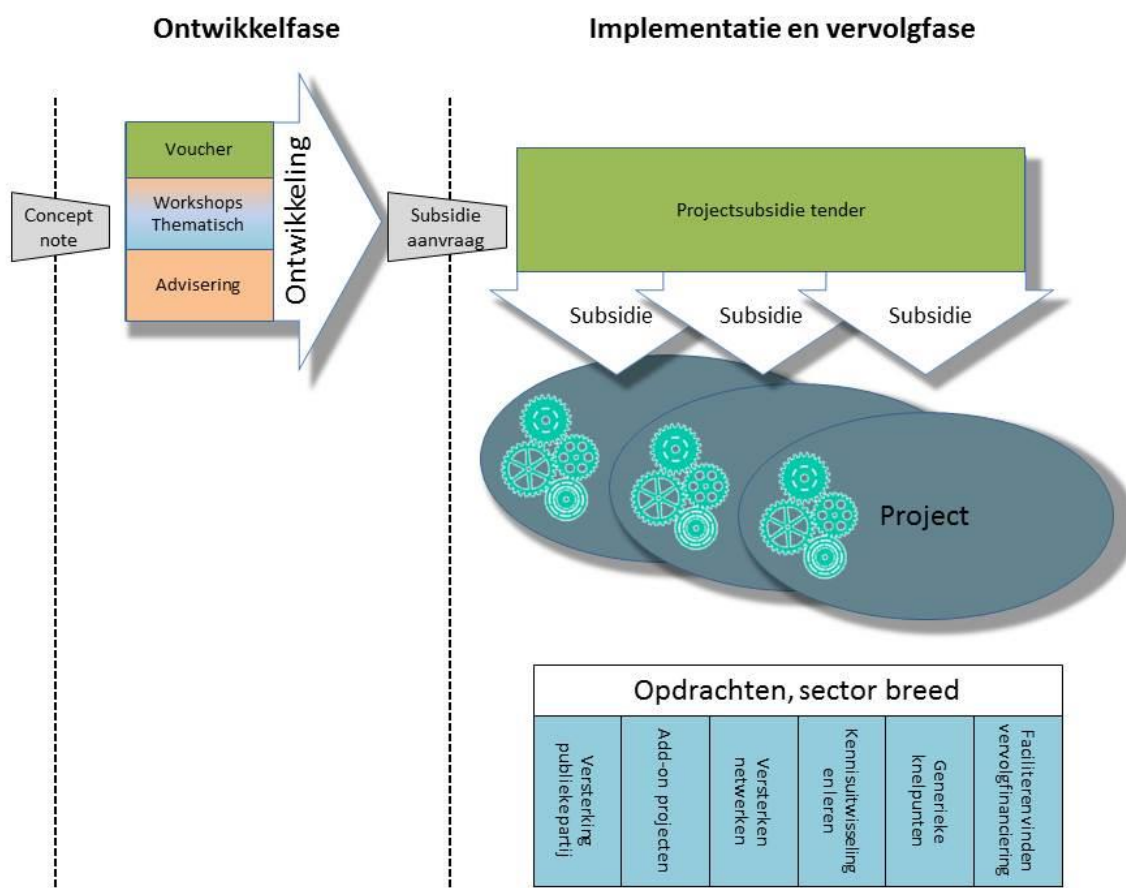
De insteek is dat publiek private partnerschappen kansen en problemen aanpakken die de individuele partij overstijgen en zich bevinden op het snijvlak van het publieke en private domein. Een substantiële rol van de lokale publieke partij is van belang voor het rechtvaardigen van een publiek-private samenwerking en voor het welslagen van initiatieven. Voor goed functionerende partnerschappen is het van belang dat heldere afspraken worden gemaakt over de verschillende taken/rollen en verantwoordelijkheden.

NEDERLANDSE KENNIS EN KUNDE:

Daar waar het meerwaarde voor de te bereiken doelen heeft wordt de inzet van Nederlandse kennis en kunde verlangd.

¹ Geeft invulling aan de motie Dijkers (32505/27), alsmede motie Ferrier (32602/45) en motie El Fassed (32605/34)

In onderstaand figuur 1 is de gehele FDW programmaopzet schematisch weergegeven. Een nadere toelichting wordt gegeven in de volgende paragraaf.

Figuur 1: Schematische weergave FDW programma

5. OPZET FDW PROGRAMMA DERDE CALL

Bij de derde call wordt een meer programmatische aanpak toegepast waarbij naast projectsubsidie meer advisering en facilitatie van (potentiele) partnerschappen mogelijk wordt, middels het uitzetten van opdrachten en vouchers.

De uitvoerder van FDW, RVO.nl zet extra in op faciliteren en adviseren door waar mogelijk nieuwe kansen voor projecten en partnerschappen te benoemen, goede informatie te geven en te zorgen voor optimale samenwerkingsverbanden. Door heldere onderlinge afspraken kunnen partnerschappen werken aan concrete resultaten, waarbij iedere betrokken partij zijn eigen verantwoordelijkheid heeft. Middelen zullen effectiever en strategischer ingezet kunnen worden. Dit draagt bij aan een betere aansluiting op de beleidsdoelstellingen en een verhoogde impact.

Het FDW programma kan worden verdeeld in twee fasen. De eerste fase is de ontwikkelfase, waarbinnen partnerschappen en project ideeën worden vormgegeven in aanloop naar een mogelijke aanvraag voor een project. Wanneer een PPP bijvoorbeeld subsidie (na tenderbeoordeling) toegewezen heeft gekregen voor een project start de volgende fase, de implementatie- en vervolgfase. In de implementatiefase worden projecten door de PPP's uitgevoerd zoals uitgewerkt in de aanvraag. RVO.nl kan daarnaast, waar nodig en relevant, opdrachten uitzetten om impact te vergroten en kennis te delen.

ONTWIKKELFASE

De ontwikkelfase start met de openstelling van een 'call for ideas'. De call for ideas is een uitnodiging van het Ministerie van Buitenlandse Zaken aan PPP's om project ideeën die een bijdrage leveren aan de FDW-doelstellingen via een 'concept note' bij haar in te dienen. De voorstellen die naar het advies van RVO.nl passend zijn bij de beleidsdoelstellingen en van voldoende kwaliteit zijn zullen tijdens de ontwikkelfase gefaciliteerd kunnen worden en waar nodig ondersteund met vouchers.

Als het idee niet passend is voor de PPP faciliteit, of nog onvoldoende ver is ontwikkeld krijgt de indiener daarover bericht (negatief advies). Een partnerschap kan dan eventueel nogmaals een verbeterde concept note indienen. De indiener is overigens na ontvangst van een negatief advies niet uitgesloten van de mogelijkheid om subsidie aan te vragen. Wel is bij indiening een advies nodig; met andere woorden, er moet in de procedure een concept note zijn ingediend.

Het RVO.nl advies op het projectidee wordt gegeven op basis van de ingediende concept note, waarbij de volgende criteria worden meegenomen:

1. Aansluiting op de FDW-beleidsdoelstellingen en de integratie van gender en duurzaamheid
2. Bereiken van de beleidsdoelgroep: de allerarmsten en kwetsbare groepen in de samenleving (pro-poor)
3. Haalbaarheid van de PPP, inclusief de fase waar de partnerschapsvorming zich in bevindt en noodzaak om in PPP-verband (samenwerking publieke en private partijen) te werken
4. Kwaliteit van de interventiestrategie (inclusief systeemdoorbraak) en opschaalbaarheid van resultaten
5. Financieel budget: inzicht in prijs/kwaliteitverhouding van beoogde interventie.

De concept notes kunnen tot 8 weken voor deadline voor indiening van projectsubsidieaanvragen doorlopend worden ingediend bij fdw@rvo.nl. RVO.nl streeft ernaar om binnen 4 weken een advies te geven op de concept note (inclusief gesprek).

Adviseren en faciliteren

RVO.nl kan tijdens de ontwikkelfase op verzoek van het partnerschap facilitator en adviseur zijn. Er kunnen suggesties tot verbeteringen gedaan worden. Daarnaast kan RVO.nl toegang tot zijn netwerk verlenen en doorverwijzen naar andere netwerkpartners waaronder het Ministerie van Buitenlandse Zaken en de ambassades. Hierdoor wordt gezorgd dat veelbelovende ideeën verder worden ontwikkeld. Het partnerschap geeft zelf aan in hoeverre ze hiervan gebruik willen maken.

RVO.nl zal actief schakelen voor netwerken en matchmaking met bestaande instrumenten. Waar mogelijk zullen deze benut worden.

Vouchers

De voucher is een 'waardebon' van maximaal €10.000 die door een PPP kan worden ingezet als bijdrage aan het laten uitvoeren van een kleine opdracht ter ondersteuning van de verdere ontwikkeling van het projectidee. Met behulp van de voucher wordt een PPP ondersteund bij de ontwikkeling van onderdelen van een volwaardige en evenwichtige projectsubsidie-aanvraag. Deze ondersteuning heeft als doel goede en kansrijke PPP's en projectideeën op weg te helpen tot de uitwerking van een kwalitatief goede aanvraag. Bij aanvraag toetst RVO.nl of de te ontwikkelen projectsubsidieaanvraag voldoende kansrijk is, langs de criteria van de FDW projectsubsidie zoals vermeld staat in de beleidsregels FDW, gepubliceerd in de Staatscourant 2016, Nr 44953.

Vouchers kunnen uitsluitend worden aangevraagd door NGO's en kleine ondernemingen die partners zijn binnen het beoogde PPP.

Vouchers kunnen worden verzilverd bij RVO.nl. Hiertoe dient de aanvrager van de voucher bij afronding van de opdracht de voucher over te dragen aan de opdrachtnemer. De opdrachtnemer dient vervolgens

een aanvraag voor het verzilveren van de voucher in bij RVO.nl, waarna de waarde van de voucher wordt uitbetaald aan de opdrachtnemer.

De procedure en vereisten om gebruik te kunnen maken van vouchers zijn vastgelegd in de beleidsregels FDW, gepubliceerd in de Staatscourant 2016, Nr 44953. Daarnaast kan ook doorverwezen worden naar andere voucher programma's zoals de vouchers uitgegeven door MVO Nederland.

IMPLEMENTATIE- EN VERVOLGFASE

De tijdens de ontwikkelfase vormgegeven projectplannen kunnen gebruikt worden voor aanvraag van de projectsubsidie. Deze projectsubsidie is vergelijkbaar met de FDW subsidie uit de eerdere 2 calls. Bij toekenning van subsidie start de implementatie- en vervolgfase. Daarnaast kunnen door RVO.nl opdrachten worden uitgezet ter versterking van projecten of het gehele FDW programma.

Momenteel wordt onderzocht of er ook ondersteuning geboden kan worden via garanties en mogelijk ook leningen. Indien dit onderzoek leidt tot een positieve conclusie wordt deze mogelijkheid aan het FDW-programma toegevoegd.

Projectsubsidie

Om in aanmerking te kunnen komen voor projectsubsidie dient een PPP een aanvraag in met daarbij een uitgewerkt projectvoorstel. Deze zullen worden beoordeeld door RVO.nl. Afhankelijk van het budget zullen de beste aanvragen subsidie toegekend krijgen. De aanvraagprocedure en vereisten om in aanmerking te komen voor FDW projectsubsidie zijn vastgelegd in de beleidsregels FDW, gepubliceerd in de Staatscourant 2016, Nr 44953. Projecten zullen moeten voldoen aan de minimale vereisten en worden daarna gerangschikt op basis van de rangschikkingscriteria. Indien het budget niet toereikend is voor subsidiëring van alle projecten die voldoen aan de vereisten, komen de projecten met de hoogste ranking voor subsidie in aanmerking –per thema- totdat het budget is uitgeput.

Om invulling te geven aan de doelstellingen rond duurzaamheid worden twee tools ingezet:

- De Duurzaamheids-check: rapportage over het functioneren van de door het project geïnstalleerde of gerehabiliteerde hardware.
- Het Duurzaamheidscompact: tijdens de uitvoering moet het PPP toewerken naar vastlegging van de operationele duurzaamheid in een afspraak: een 'duurzaamheidscompact' tussen de lokaal gemandateerde partij(en) die verantwoordelijk zijn (of worden gemaakt) voor de voortzetting van de activiteiten. Het 'compact' omvat rollen, technische en operationele duurzaamheid, financiering van de voort te zetten activiteiten en vertegenwoordiging van alle belanghebbenden.

Rapportage over duurzaamheid vindt plaats via reguliere jaarlijkse verslaglegging in de vorm van schriftelijke jaarverslagen.

Opdrachten

Als onderdeel van het FDW-programma kan RVO.nl opdrachten uitzetten aan derden volgens de gebruikelijke aanbestedingsregels (dus niet aan de al ondersteunde PPP's). Het betreft opdrachten ter ondersteuning van lopende en nieuwe projecten. Het doel van deze ondersteuning is het vergroten van de impact van FDW (waar mogelijk en nodig); en het delen van kennis en 'lessons learned'. Kenmerkend voor de opdrachten is dat ze het gemeenschappelijk belang dienen. Hierbij kan gedacht worden aan:

- Ondersteuning van projecten door add-ons: kleine toevoegingen aan een project om de impact te vergroten. Het gaat hierbij nadrukkelijk om aanvullende elementen die nog niet in het subsidieproject zijn gefinancierd. Ter versterking van de publieke partij ten gunste van een project is het soms noodzakelijk om opdrachten uit te zetten. Hieronder vallen activiteiten gericht op het oplossen van publieke uitdagingen ten behoeve van de enabling environment. Dergelijke opdrachten worden

additioneel verstrekt parallel aan projecten die zelfstandig kunnen worden gerealiseerd. RVO.nl zal de leads voor dergelijke opdrachten inventariseren. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van het postennetwerk in het betreffende land. Dit vereist dat een project nauw aansluit bij het MJSP/MIP van de desbetreffende ambassade en capaciteit beschikbaar gemaakt kan worden.

- Het bieden van een platform en netwerk aan projecten voor mogelijke samenwerking en het delen van resultaten en lessen.
- Het uitdiepen van bepaalde thema's die in meerdere projecten een rol spelen; analyse van lessons learned en mogelijke knelpunten.
- Waar nodig en mogelijk een oplossing bieden voor generieke knelpunten.

6. BETROKKEN PARTIJEN

IGG

BZ/IGG is beleidsverantwoordelijk en opdrachtgever van het FDW-programma. De projectresultaten van FDW dragen direct bij aan de beleidsdoelstellingen van IGG. IGG zal ook zorg dragen voor de uitvoering van de impactevaluatie (i.s.m. ESE) en de opvolging van de aanbevelingen uit evaluaties. Ook zal IGG de relatie tussen FDW en de sector helpen onderhouden. IGG geeft in samenwerking met DDE (PPP expertise centrum) de leeragenda vorm. Hierbij wordt de complementariteit met andere leertrajecten rond PPP's (PPP-lab, impact evaluaties) goed in de gaten gehouden.

RVO.NL

In opdracht van de minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking voert Rijksdienst voor Ondernemend Nederland het meerjarige programma Fonds Duurzaam Water uit van 2012 tot 2023. Voor deze uitvoering heeft de minister voor BHOS mandaat, volmacht en machtiging verleend aan RVO.nl.

AMBASSADES

Ambassades zullen betrokken worden bij het beoordelen van de aansluiting van de projectvoorstellen in de concept notes op de lokale vraag en op de lokale beleidscontext. Daarnaast zal in de landen waar er een bilateraal waterprogramma is de waterspecialist op de ambassade de complementariteit van het voorstel met het bilaterale programma beoordelen.

Ook kan de ambassade, afhankelijk van beschikbare capaciteit in samenwerking met de handelsattache de lokale netwerken inzetten om de deelname van lokale actoren te faciliteren. In een aantal landen kan daarbij de link worden gelegd met zogenaamde business-hubs. Waar van toepassing (afhankelijk van de vraag en behoefte) kunnen i.s.m. RVO.nl ook lokale of regionale evenementen worden georganiseerd die het uitwisselen van lessen en best-practices moeten stimuleren.

SAMENWERKING MET DE WATERSECTOR

Voor het FDW programma is de input vanuit de sector van grote meerwaarde. De inzet van Nederlandse kennis en kunde is van belang en kan een bijdrage leveren aan het bereiken van de beoogde doelen. Er zal actief worden samengewerkt met de sector bij het invullen van de generieke ondersteuning. De vraag van de sector is hierbij een meewegende factor.